

ریزگرد (Desert Dust) در آسمان لارستان و آستان پارس

نعمت‌الله زمانی، موزه زمین‌شناسی آسانا لارستان ۱۴۰۳/۱/۲۱

پدیده ریزگردها در آسمان لار و شیراز از نیمه دوم دهه ۱۳۸۰ آغاز شد و از نیمه دوم دهه ۱۳۹۰ رو به کاهش نهاد. در این سال‌ها رویداد ریزگردها را اگر در لار یا شیراز بودم زیر دید داشتم و از اوج‌گذر آنها از فراز آسمان این دو شهر در یازدهم تیر ۱۳۸۷، هفتم فروردین ۱۳۹۰، سیزدهم اسفند ۱۳۹۵، نهم اردیبهشت ۱۴۰۰ و بیست و ششم بهمن ۱۴۰۲ در آسمان، زمین، کوه، دشت، پشت بام، خیابان و میان‌سراهای لار و شیراز نگاره‌هایی برداشتم. نهم اردیبهشت ۱۴۰۰ بر نِهشتِ ریزگرد بر پشت بام خانه‌ای در فلکه فرودگاه قدیم شیراز به یک اندازه‌گیری دست زدم و یادداشت کردم. شوربختانه، یادداشت آن اندازه‌گیری با ارزش گم شد.

اکنون که آن گم‌شده پیدا شده است، اینجا، پس از دیدن نگاره‌ها،
- بسیار کوتاه و شاید گویا، اندازه‌گیری‌های یادشده و یادداشت و دو نکته پایانی را بخوانید:

NianLar

باسکول فادر شیراز ۱۳۸۷/۴/۱۱

NianLar

شهرک گلستان شیراز ۱۳۹۸/۱۲/۱۳

نعمت الله زمانی، موزه زمین شناسی آسانا لارستان ۱۴۰۳/۱/۲۱

کوه پردی لارستان ۱۳۹۰/۱/۷

NianLar

کوه پردی لارستان ۱۳۹۰/۱/۷

نعمت‌الله زمانی، موزه زمین‌شناسی آسانا لارستان ۱۴۰۳/۱/۲۱

شهرک گلستان شیراز ۱۴۰۲/۱۲/۲۶

NianLar

شهرک گلستان شیراز ۱۴۰۲/۱۲/۲۶

نعمت‌الله زمانی، موزه زمین‌شناسی آسانا لارستان ۱۴۰۳/۱/۲۱

NianLar

نعمت‌الله زمانی، موزه زمین‌شناسی آسانا لارستان ۱۴۰۳/۱/۲۱

برآورد ریزگرد نهشته شده بر دشت شیراز

نعمت‌الله زمانی، موزه زمین‌شناسی آسانا لارستان ۱۴۰۳/۱/۲۱

رویه ریزگردگیر پشت بام خانه‌ای در فلکه فرودگاه شیراز: ۱۶۵ مترمربع.

وزن ریزگرد گردآوری شده از پشت بام آن خانه: ۴/۵ کیلوگرم.

وزن ریزگرد گردآوری شده از هر متر مربع آن پشت بام: ۰/۰۲۷۲ کیلوگرم.

مساحت دشت شیراز گرفته شده از ویکی‌پدیا: ۲۴۰ کیلومترمربع برابر ۲۴۰ میلیون متر مربع.

وزن ریزگرد نهشته شده روز نهم اردیبهشت ۱۴۰۰ بر دشت شیراز با پذیرش ۰/۰۲۷۲ کیلوگرم بر مترمربع: ۶۵۲۸۰۰۰ کیلوگرم برابر ۶۵۲۸ تن. یادداشت:

سال ۱۳۷۹ در کانسار مس سونگون آهر در آذربایجان خاوری میان‌لایه ناشناخته خاکستر آتشفشانی در توالی گدازه‌های تراکیتی ناشناخته یا

زبرسنگ از دید رنگ، سیلیسی بودن، وزن‌ویژه و ریزی همانندی بسیاری با ریزگردهای این سال‌ها داشتند.

شوربختانه از آن خاکسترهای آتشفشانی میان‌لایه در تراکیت‌ها یا زبرسنگ‌ها نمونه‌برداری نشد.

در کانسار مس سونگون آهر در آن سال، سختی زبرسنگ‌های ناشناخته و از پیش برآورد نشده، پیچیدگی پیش‌بینی

نشده کار، نابودی زود هنگام مته‌ها و رادها و دستگاه‌های چالزنی را به دنبال داشت. ارزیابی و برآورد آنها، آن هم در جاهایی که پیش از آن کارهای شناسایی چندانی انجام نشده بود و داده‌ها بسیار کم بود و از سویی گمانه زنی هم ممکن نبود، آسان نبود.

بررسی دیواره اندک ترانشه‌های کم ژرفا و داده‌های سه گمانه پیشین، برآوردی تا اندازه‌ای درست از حجم تراکیت‌ها به دست داد.

در این میانه، گرد و خاک برآمده از میان‌لایه‌های

ناشناخته‌تر و بسیار نرم و ریزدانه خاکسترهای آتشفشانی در هنگام کار و برداشت، که در گامه‌های ارزش‌یابی کانسار در نگاشت گمانه‌ها با نام‌نوشته‌های ناگویای شسته شدن مغزه یا گرواش، از دست رفتن مغزه‌ها یا گُراس و اشکفت یا کیو از آنها یاد شده بود علاوه بر ماشین‌آلات، آسیب‌های بسیاری به نیروی کار، زیست‌بوم و زیست پیرامون گیاهی و جانوری می‌زد.

نکته ۱: در باره همانندی ریزگردهای این سال‌ها با خاکسترهای آتشفشانی چه می‌توان گفت! شما چه می‌گویید؟

نکته ۲: در این سال‌ها آیا ارزیابی و برآورد درستی از چند و چون آسیب‌شناسی چند سویه ریزگردها که گاه به گاه زمین و آسمان بیشتر شهرهای کشور را در بر می‌گیرد، انجام شده است؟

نعمت‌الله زمانی، موزه زمین‌شناسی آسانا لارستان ۱۴۰۳/۱/۲۱

